

מורה של ציומו תמן שכרו, — וזקק הישר (פרק י"ד) כתב שהכונן שטר שכיר חפ"י של עכו"ם ג"כ עונשו גדול מזה, ועי' מאירי צ"מ (דף קי"א ע"ב) דלהלן שטר הנכרי זכונה כדי לעסקו חסות ועי' אריכות בכל זה צו"ת חוט המשולש (סי' י"ד) דזכונת שטר שכיר של עכו"ם יש איסור לאוריינתא, ולא הוי בכלל דין הפקעת הלוואתו.

16) הלכות חן חו"מ סימן ע"ב

אינן בעל הבית עובר משום בל תלין ייאלא אם כן תבעו השכיר לא תבעו ייאו שתבעו ולא היו לו מעות ליתן לו ייאו שהמחהו אצל שולחני ליתן לו

17) הלכות ויהי ערב

ד) ראוי לעורר על המצוי שבעה"ב שואל את הפועל האם אתה מסכים שאשלם לך מחר, והשכיר מסכים רק מחמת שאין לו ברירה נראה שלא מועיל להצילו מהלאו, ודוקא אם ישאלנו באופן זה: זכותך לקבל היום ואני מוכן לכך, רק אם תרצה למחול לי מה טוב. אבל אם הפועל אינו מודע לכך שזמנו היום ושהוא יכול לתבוע היום, אין זו מחילה באמת רק הסכמה וזה לא מספיק. ואולי לזה נתכוון בזה"ק

18) הלכות חן

כא) יכול וכי, ממה דאיתא במנחות דף מ"א. במעשה דרב קטינא, משמע שם דצריך האדם להשתדל להכניס את עצמו, שיהיה מחויב בהמצוה ובעידן ריתחא ענשינן על זה, שלא הביא עצמו לידי חיוב, עיין שם. והוא הדין בענייננו, דצריך להשתדל ולהשיג מעות אם יכול, כדי שיהיה יכול לקיים המצוה דבימו

19) הלכות חן

ודע דמלשון החינוך שכתב, אלא אם כן יאבד הרבה משלו, משמע בכיורר דאם מגיע לשכיר דבר קטן, ויש לו לבעל הבית מטבע גדולה שמחויב לפרוט אותה כדי לשלם להשכיר בזמנו, אף אם יגיע לו קצת היזק מזה. והעולם נכשלין בעוונותינו הרבים בזה.

20) הלכות חן

שכיר שעות אם כלה שכירותו ביום ייש לו תשלום כל אותו יום אם כלה בלילה יש לו תשלום כל אותו הלילה.

21) הלכות חן

לזהר לפרע לו קדם שקיעת החמה, דאין הוא בודאי יום. ודקאמר שקיעה הוא בין השמשות, ואם לא פרע לו קדם השקיעה, על כל פנים ייראה לפרע לו קדם צאת הכוכבים, דאין לאו הכי בודאי יעבר או בלאו ועשה זו.

1) פועל המחלל שבת בפרהסיא יש לדון אם ישנו בדין בל תלין, ואף שממעטינן מאחיק פרט לאחרים דהיינו עכו"ם וכמבואר ברש"י שם ובע"ז (כו:): שמומר נקרא אחיק ע"ש, מחלל שבת בפרהסיא שאני שדינו כעכו"ם. מיהו רובם כתינוק שנשבה וכה"ג יש לומר דשאני, אבל היכא דקיבל חינוך דתי ונתקלקל דינו כמחלל שבת בפרהסיא ומותר להלין שכרו, (אף שלגזול ולא לשלם אפילו לעכו"ם אסור).

12) הלכות ויהי ערב

שתובע. ולפ"ז נראה שאם השכיר לא תבע כי בעה"ב לא נמצא שמה, נשאר באיסור לא תלין, שאין שורש האיסור בהתביעה, אלא שאם לא תבע מוכח שמוחל, וע"כ כשבעה"ב איננו בעיר ומקובל לשלם בזמנו ולא תבע מחמת שבעה"ב לא נמצא בעיר ראוי לעבור.

19) הלכות חן

אם יש לו שפקדון, כאו הלוואה אצל אחר, והגיע זמן פרעון מקרי גם כן שיש אתך דחרי יכול לקח מהם. ובשיטה מקפצת כתב בשם הרמב"א, דאם יש לו אכלין דקומי למכירה הוא גם כן בכלל אתך דחרי יכול למכרם, וכן משמע בספר החנוך מצוה תקפ"ח. ונראה דאם יא יכול להשיג מעות ללות צריך ללות, כדי שיהיה יכול לקום מצוה עשה ד'ציומו תמן שכרו'. ובפרט אם השכיר עני, ועל ידי זה שיתן לו בזמנו, יחזיק ידו שלא יצטרך לפריות בודאי צריך לעשות כן. ועין לעיל בפרק א' ב'נתיב החסד' סעיף קטן כ'.

22)

בשו"ע הרב (הל' שאלה ושכירות סי"ח) הביא בשם האר"י ז"ל שממדת חסידות ללוות ולפרוע לשכיר בזמנו (*), ומשמע שאין מן הדין. ודברי האריז"ל המה בס' טעמי המצוות למהר"ח ויטל בפ' קדושים וז"ל, בענין שכר שכיר היה מורי ז"ל נזהר לדבר גוזמא והיה מתעכב פעמים מלהתפלל מנחה עד ששילם. ולפעמים מתעכב ומאחר תפילה עד שקיה"ח שלא היו בידו מזומנים לפריעת שכר, והיה משלח ומבקש מעות מכאן ומכאן עד ששילם שכר השכיר ואח"כ היה מתפלל מנחה, ואומר איך אתפלל להשי"ת וכא מצוה גדולה כזו ולא אקיימנה עכ"ל. וע"ע ביסוד ושורש העבודה (שער הכולל פי"ח). ובקיצור שו"ע (סי' קפ"ח ס"ד) כתב, מידת חסידות ללוות ולפרוע לשכיר בזמנו כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו.

2213) הלכות ויהי ערב

ותמהני שאפילו במ"ע דרשינן כבד את ה' מהונך יש לך חייב אין לו פטור, וכ"ש להתחייב בהמצוה אין חיוב, ואף שלדעתו ראוי להתחייב שהקב"ה מעניש בעידן ריתחא, נראה דהיינו דוקא כשיש לו ואינו מחייב עצמו, אבל אין הקב"ה דורש או מעניש אפילו בעידן ריתחא כשאין לו שיצטרך ללוות. מיהו אם